

Kamuya yararlı derneğin açmış olduğu huzurevine bağışlardan para aktararak giderlerinin ödenmesi durumunda iktisadi işletme oluşup oluşmaması hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.06.17.01-KDV-1-2009-14017-18-1007
Tarih	17.11.2011

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri KDV ve Diğer Vergiler Grup Müdürlüğü)

Sayı : B.07.1.GİB.4.06.17.01-KDV-1-2009-14017-18-1007 17/11/2011

Konu : Derneğe ait iktisadi işletmelerin Vergi Kanunları karşısındaki durumu Hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda; Derneğinizin Bakanlar Kurulunun ... tarih ve ... sayılı Kararı ile kamuya yararlı dernekler kapsamına alındığı, güçsüzler ve yaşlılara hizmet sağlamak amacıyla 1994 yılında ... Huzurevinin faaliyete geçirildiği ve 22 yaşlıya gelir düzeyleri karşılığında hizmet verildiği ancak huzur evinde kalan sakinlerden alınan ücretlerin huzurevi bünyesinde çalışan personelin SSK, muhtasar giderleri ile huzurevinin elektrik, su, yakıt, yemek vb. giderlerini karşılamaya yetmediği bu sebeple Derneğimize gelen bağışlarla huzurevine sürekli finansman sağlandığı dolayısı ile kar amacı güdülmediği belirtilerek söz konusu faaliyetler dolayısı ile Derneğimize bağılı iktisadi işletme oluşup oluşmadığı, kurumlar vergisi, katma değer vergi mükellefiyeti vb. hususlarda Başkanlığımız görüşü talep

edilmektedir.

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, iktisadi kamu kuruluşları vergi mükellefiyeti kapsamına alınmış olup aynı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrasında da Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci ve ikinci fıkralar dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmelerin iktisadi kamu kuruluşu olduğu; altıncı fıkrasında ise iktisadi kamu kuruluşları ile dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazanç amacı gütmemeleri, faaliyetlerinin kanunla verilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, bağımsız muhasebelerinin ve kendilerine ayrılmış sermayelerinin veya iş yerlerinin bulunmamasının mükellefiyetlerini etkilemeyeceği, mal veya hizmet bedelinin sadece maliyeti karşılayacak kadar olması, kar edilmemesi veya karın kuruluş amaçlarına tahsis edilmesinin bunların iktisadi niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır.

03.04.2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "Dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler" başlıklı (2.4) bölümünde iktisadi işletmenin tanımı içinde yer alan ve devamlı olarak yapılan ticari, sınai veya zirai faaliyetten söz edebilmek için bu işletmenin tedavül ekonomisine katılması, başka bir ifadeyle işletmede üretilen veya alınan malların veya verilen hizmetin bir bedel karşılığı satılmış olması gerektiği, aksi halde diğer unsurlar var olsa dahi bir iktisadi işletmenin varlığından söz edilemeyeceği ifade edilmiştir.

İktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tektek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır.

Buna göre, huzurevi faaliyetinin yerine getirilmesi için yapılması gereken masrafların, kar amacı güdülmeksizin dahi olsa hizmet verilenlerden doğrudan ya da dolaylı olarak tahsil edilmesi nedeniyle Derneğimize bağlı iktisadi işletme oluşacağından bu hizmetler dolayısıyla oluşan iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi gerekmektedir. Ancak, söz konusu hizmetin bedelsiz olarak verilmesi halinde iktisadi işletme oluşmayacağı tabiidir.

VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

213 Sayılı Vergi Usul Kanununun;

172 nci maddesinde "İktisadi kamu müesseseleriyle dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler defter tutma bakımından tüccarların tabi olduğu hükümlere tabidirler." hükmüne

176 ıncı maddesinde "Tüccarlar, defter tutmak bakımından iki sınıfa ayrılır: I'inci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre; II'nci sınıf tüccarlar, işletme esasına göre defter tutarlar hükmüne

"Bilanço Esasında Tutulacak Defterler" başlıklı 182 nci maddesinde "Bilanço esasında aşağıdaki defterler tutulur:

-Yevmiye defteri;

-Defterikebir;

-Envanter defteri (Mevcudat ve muvazene defteri)" hükmüne,

"İşletme Hesabı Esasında Tutulacak Defterler" başlıklı 193 üncü maddesinde " İşletme hesabı esasında aşağıdaki defterler tutulur: İşletme hesabı defteri (İşletme hesabını ihtiva eden)" hükmüne

yer verilmiş; aynı Kanunun 177 inci maddesinde bilanço esasına göre, 178 inci maddesinde ise işletme esasına göre defter tutacak tüccarlar sayılmıştır.

Buna göre, Derneğimize bağlı bir iktisadi işletme kurulması halinde söz konusu iktisadi işletme, 213 sayılı Kanunun 177 ve 178 inci maddelerine göre bilanço veya işletme esasına göre sınıflandırılacak olup bilanço esasına göre defter tutmanız halinde yevmiye defteri defterikebir ve envanter defteri, işletme esasına göre defter tutmanız halinde ise işletme hesabı defteri tutmanız gerekmektedir.

KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun 1/1 inci maddesinde ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin katma değer vergisine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun 1/3-g bendinde, dernek ve vakıflara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin katma değer vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, aynı Kanunun 17/2-a maddesinde, kamu menfaatine yararlı derneklerin hastane, nekahathane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, kan bankası ve organ nakline mahsus bankalar, anıtlar, botanik ve zooloji bahçeleri, parklar ile veteriner, bakteriyoloji, seroloji ve distofajin laboratuvarları gibi kuruluşlar, öğrenci veya yetiştirme yurtları, yaşlı ve sakat bakım ve huzurevleri, parasız fukara aşevleri, düşkünevleri ve yetimhaneleri işletmek veya yönetmek suretiyle ifa ettikleri kuruluş amaçlarına uygun teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden müstesna tutulmuştur.

Bu itibarla, ... tarih ve ... sayılı B.K.K. ile kamuya yaralı dernekler kapsamına alınan Derneğimize ait huzurevini işletmek veya yönetmek suretiyle kuruluş amacına uygun olarak yaptığınız teslim ve hizmetler katma değer vergisinden istisnadır.

DAMGA VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME:

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 1 inci maddesinde, bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu; 3 üncü maddesinde; damga vergisinin mükellefinin kağıtları imza edenler olduğu; 9 uncu maddesinde, bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisinden müstesna olduğu; Kanuna ekli (2) sayılı tablonun "V- Kurumlar ile ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün 17 nci maddesinde ise genel menfaatlere yararlı derneklerin her türlü işlemlerinde düzenlenen ve damga vergisi bu teşekküller tarafından ödenmesi gereken kağıtların damga vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır.

Buna göre, ... gün ve ... sayılı B.K.K. ile kamuya yararlı dernekler kapsamına alınan derneğinizin, 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu uygulaması bakımından anılan Kanuna ekli (2) sayılı tablonun V/17 nci maddesi kapsamında damga vergisi muafiyeti bulunmakla birlikte, derneğe ait iktisadi işletme için söz konusu muafiyet hükmünün uygulanması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 16.09.2026